

גנזי המלך

קובץ שבועי בענייני יהדות מהוצאת **ארבע נופות**

382

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 0732-776776 03-6777779 מופץ בכל הארץ ב-40,000 עותקים

**"וַיֵּצֵאוּ אֶתְכֶם לְאֹמֶר כֹּה תֹאמְרוּן לְאֲדֹנָי לַעֲשׂוּ כֹה
אָמַר עַבְדְּךָ יַעֲקֹב עִם לִבְּן גִּרְתִּי וְאַחַר עַד עֲתָה"**

איסור חניפות

מתוך דרשותיו של הרב אמנון יצחק שליט"א

מספרים; "וַיֵּאמֶר עֲשׂוּ אֲצִיגָה נָא עִמָּךְ" (בראשית' לג טו). בקש ללוותו ולא קיבל עליו. רב ינאי, כד הוה סליק למלכותא, הוה מסתכל בהדא פרשתא ולא הוה נסיב ארמאה עמיה. חד זמן, לא איסתכל בה ונסב עמיה רומאין. ולא הגיע לעכו, עד שמכר הפנס שלו' (מעיל שלו).

הרי לא הלך בשום פעם למלכות, אם לא היה לפניו פרשה זו של יעקב אבינו. והסתכל בה היטב, להתנהג כפי זה הפרשה של יעקב אבינו. א"כ, מה כאן כל התביעה על יעקב, מה כאן החטא על אשר קבל עונש כזה? והנה, **חשבתי לאמור**; אולי העונש, הוא בעד חניפה שהיתה יותר מדי, אבל גם זה הלא חז"ל לומדים מיעקב (סוטה' מא), שמותר להחניף לרשעים בעולם הזה. ואמר ר"ל מהכא, **שנא': "פְּרָאָת פְּנֵי אֱלֹקִים וְתִקְצְנִי"**. (בראשית' לג י).

וא"כ השאלה במקומה עומדת. **רואים אנו מזה הערה נוראה**; "צדיק מט לפני רשע", הוא נורא כ"כ, שהוא ממש ענין של התהפכות כל הבריאה, התרפשות המעין והשחתת המקור. ועם כל החשבונות הצודקים שהיה ליעקב בזה, סו"ס היתה עליו תביעה, בעד שפלות יותר מדאי. אתה השפלת עצמך! "כי יפקד עליך" אתה עכרת את המעין ונתת את הרשע אלוף

המשך בעמ' 2 <<<

לבניך" (ב"ר' עה יא). הנה, תפסו עליו בבקורת חמורה כזאת, עד שקבל בעד זה עונש רע ומר. ולכאורה, הרי חזינן לגמרי אחרת? הנה שם במדרש איתא; 'רבנו הק' אמר לרבי אפס: "כתוב חד אגרא מן שמי, למרן מלכא אנטונינוס". קם וכתב; 'מן יהודא נשיאה, למרן מלכא אנטונינוס'. נסבה וקרייה וקרעיה ליה: "כתוב, מן עבדך יהודא, למרן מלכא אנטונינוס". אמר ליה: "רבי, מפני מה אתה מבזה על כבודך?" אמר ליה: "מה אנא טב מן סבי, לא כך אמר: "פה אָמַר עַבְדְּךָ יַעֲקֹב" (ב"ר' עה ה).

הנה, סובר רבנו הק' שכך צריכה להיות ההנהגה ונהג כן למעשה. אמנם חז"ל הק' קראו פרשה זו; 'פרשת הגליות'. וכבר ביאר הרמב"ן ז"ל; 'ויש בה עוד רמז לדורות; כי כל אשר אירע לאבינו עם עשיו אחיו, יארע לנו תמיד עם בני עשיו. וראוי לנו לאחוז בדרכו של צדיק, שנזמין עצמנו לשלשת הדברים שהזמין הוא עצמו; לתפלה ולדורון ולהצללה בדרך מלחמה, לברות ולהנצל. וכבר ראו רבותינו הרמז הזה, מן הפרשה הזאת' (לב ד).

הרי שהיה להם בקבלה, שפרשה זו היא 'פרשת הגליות'. ושתמיד נתנהג על פי זו הפרשה. וחז"ל (שם עה)

רבנו יונה ז"ל כתב; שהיצורים כולם נבראו לכבוד השי"ת; 'כי הדבר ידוע, אשר מדרכי קידוש השי"ת, להודיע בכל מבטא שפתים וכל אשר ירמזון עינים ובכל הנהגה ופועל ידים, כי יסוד לנפש האדם, עבודת השי"ת ויראתו ותורתו' (שע"ת' ג). ולא די שיראה זה היסוד מזמן לזמן, אלא צריך שיראה מכל תנועה ממש. אמר שלמה ע"ה: "מַעֲנֵן נִרְפָּשׁ וּמְקוֹר מְשֻׁקָּת צַדִּיק מֵט לִפְנֵי רָשָׁע" (משלי' כה כו). כל היצירה מצד בריאתה כן נבראה, שיתראה כבודו ית' מכל וכל. והנה, כש'צדיק מט לפני רשע' הרי זה מהפכה בעיקר היצירה, הרי זה ממש עולם הפוך.

חז"ל הקדושים, כולם בסגנון אחד, תפסו על יעקב אבינו ע"ה שאמר: "פה אָמַר עַבְדְּךָ יַעֲקֹב". רבי יהודה ברבי סימון פתח: "מַעֲנֵן נִרְפָּשׁ וּמְקוֹר מְשֻׁקָּת כִּשְׁם שְׂאֵי אִפְשֵׁר לְמַעַיִן לְהַרְפֵּס וּלְמַקּוֹר לְהַשְׁחֵת, כִּךְ אִי אִפְשֵׁר לְצַדִּיק, לְמוֹט לִפְנֵי רָשָׁע. אָמַר לוֹ הַקָּב"ה לִיעֲקֹב: "לְדַרְכוּ הִיּה מַהֲלְךְ וְהִיּיט אֹמַר לוֹ: "פֹּה אָמַר עַבְדְּךָ יַעֲקֹב" (י'לקו"ש' ב'ראשית' לב). ולהלן במדרש; 'באותה שעה שקרא יעקב לעשיו; "אָדֹנָי", אמר לו הקב"ה: "אתה השפלת עצמך וקראת לעשיו "אָדֹנָי" ח' פעמים, חידך; אני מעמיד מבניו שמונה מלכים קודם

"וַיֵּצֵא אֶתְּם לֵאמֹר כֹּה תֵאמְרוּן לְאֲדֹנָי לַעֲשׂוּ כֹה אָמַר עַבְדְּךָ יַעֲקֹב עִם לֶבָן גֵּרְתִּי וְאַחַר עַד עֵתָה"

לראשך. ו"מה תאמרי פי יפקד עליך?" אין זה ענין של עונש לבד, אלא מצד עצם המדה כן הוא, אם תשפיל עצמך תחתיו, הוא יהיה לך אלוף לראש! **ככתוב: "מה תאמרי פי יפקד עליך ואת למדת אתם עליך אֵלֶּים לראש הלא חֲבָלִים יִתְּחוּךְ כְּמוֹ אֶשֶׁת לָדָה"** (ירמיה' ג).

והרמב"ן ז"ל כתב; ויעל דעתי, גם זה ירמוז, כי אנחנו התחלנו נפילתנו ביד אדום. כי מלכי בית שני באו בכרית עם הרומיים. והיא היתה סיבת נפילתם בידם. וזה מוזכר בדברי רבותינו ומפורסם בספרים. מבהיל ונורא, כי יתכן שכל גלות אדום, הוא מתוך; **"צדיק מט לפני קשע!"** היש לנו ציור בעונש הגדול והנורא הזה, העונש מצד מדה כנגד מדה! **וגם מצד עצמה של המדה;** אתם עשיתם אותם לאדונים וממילא נעשיתם עבדים.

אמרו ז"ל; 'כל המחניף לרשע סופו נופל בידו' (סוטה' מא). ולמדו זה מירמיהו הנביא, **שנענש כ"כ על שאמר: "פן נעשה ה"!** מבהיל ונורא הדבר, כן היא עצמה של המדה, עם כל שהוא השפלה, כל שהוא התמוטטות לפני רשע, כבר נפול הוא בידו. ובמשך הזמן, גם יראה זה בפועל. המתבונן יראה זה תיכף, איך שעל כל צעד וצעד, הוא סובל מהשפלתו יותר מדי. כשהוא מט, הנה תיכף נעשה להם שמש פשוט, עד כדי לצוותו, להוליך כליהם לבית המרחץ. **הנה, זה מצד עצמה של המדה;** מלבד העונש שמים ר"ל מדה כנגד מדה, מי יכילנו.

מתבוננים אנו בכל המשא ומתן שהיה לו לאברהם אבינו ע"ה עם בני חת, כשהיה צריך להם. ועם כל ההשתחויות שהיו מצד דרך ארץ, מצד הכרת הטוב. ובכ"ז, לא קרא להם אף פעם: **"אֲדֹנָי!"** אלא אדרבה, **הם אמרו לו: "שִׁמְעֵנוּ אֲדֹנָי נְשִׂיא אֱלֹהִים אַתָּה בְּתוֹכֵנו"** (בראשית' כג ו). אשרי לאדם, שאינו מט לפני רשע. והוא המצליח באמת. **ואצלנו בשפלותנו, הוא להיפך;** כשאדם יוצא לרחוב, מרגיש הוא תיכף שכולם אדונים עליו. ונעשה באמת, עבד לעולם. (**'דעת תורה'**).

"נמצא דינה בת לאה אשר נלדה ליַעֲקֹב לְרֵאוֹת בְּכָנֹת הָאָרֶץ" (בראשית' לד א)

ואמרו חז"ל; "בת לאה" ולא בת יעקב? אלא, על שם יציאתה נקראת "בת

לאה" שאף היא יצאנית היתה, שנאמר: "נמצא לאה לקראתו ותאמר אלי תבוא" (בראשית' ל טז) ועליה משלו המשל; 'כאמה, כבתה' (רש"י). והנה מצינו, שחכמינו ז"ל דברו הרבה בשבחה של לאה אמנו, שהשתדלה להרבות שבטים מיעקב אבינו. וכמ"ש חז"ל; **'אמר ר' אבהו: "צפה הקב"ה, שלא היתה כונתה אלא להעמיד שבטים"' (בר"ר' עב). ועל אותו מעשה עצמו נאמר: **"וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶל לָאָה וַתֵּהָר וַתֵּלֶד לַיַעֲקֹב בֶּן חַמְשִׁי" (בראשית' ל יז).****

ובמד"ר אמרו רז"ל על המקרא: "וַיִּשְׁכַּב עִמָּה בְּלֵילָה הַזֶּה" (בראשית' ל טז) 'מלמד, שהקדוש ברוך הוא סייע באותו מעשה. שנאמר: "וַיִּשְׁכַּר חֲמֹר גָּרַם לוֹ לִישְׁכָּר." (נדה' לא). ורחל אמנו שלא השתדלה כ"כ, נענשה. וכמו שאמרו חז"ל; **'לפי שזלזלה בצדיק, לפיכך אינה נכנסת עמו בקבורה. לאה הפסידה דודאים ונשתכרה ב' שבטים ובכורה' (ב"ר' עב ג).**

אעפ"כ, ירדו חכמינו ז"ל לתוך עומק נפש האדם. ומצאו, כי במעשה טוב זה, עזרה לה תכונתה, **שחסר לה קצת ממדת הצניעות של; "בְּבוֹדָה בַּת מְלֶךְ פְּנִימָה"** (תהלים' מה יד). ולמדו זאת מדברי התורה. שכשיצאה דינה; **"לְרֵאוֹת בְּכָנֹת הָאָרֶץ"**, נקראת בת לאה, כי לרחמנא גליא, שאחרי כל צדקות לאה אמנו ואחרי זה שהיתה מתאוה להעמיד שבטים, לא היתה יכולה לצאת לקראת יעקב לאמר לו: **"אֲלֵי תָבֹא". לולא היתה לקויה קצת, במדת; "בְּבוֹדָה בַּת מְלֶךְ פְּנִימָה".**

ואם כי השתמשה בזה לדבר טוב ונעלה. בכל זאת, פעלה מדת הלקויה שהיתה בנפשה, אם אף במדה הכי קטנה, מדת יצאנות זו, נמסרה בתולדה לדינה בתה. **ובהתמזג מדה זו עם עוד סיבות וכחות שונים, גרם לה למעשה זה, של: "נמצא דינה בת לאה... לראות בכנות הארץ".** מזריעה קטנה זו שבנפש לאה, יצא דבר נורא, שדינה בת לאה נטמאה. והיה עלול, שרושם טומאה זו ימסר לבנות ישראל לדורות. וישאר בהן חסרון צניעות. לולא עשו בני יעקב רעש גדול והרגו את אנשי שכם לפי חרב, שע"ז, הבליטו את גנות המעשה ועשו רושם, שכל הנוגע בטהרת בנות ישראל, לא ינקה.

וזהו מה שהשיבו שמעון ולוי

ליעקב: **"הַכֹּזֶנֶה נַעֲשֶׂה אֶת אָחֹתֵנו" (בראשית' לד לא).** שלכאורה, איני מבין תשובה זו; הלא אמר להם: **"עֲכָרְתֶּם אֹתִי לְהַבְאִישְׁנִי בְיִשְׁבַּת הָאָרֶץ... וְנֶאֱסַפּוּ עָלַי וְהַכּוֹנֵי נִשְׁמַדְתִּי אֲנִי וּבֵיתִי"** (בראשית' לד ל). וסכנה צפויה להם, שלא ישאר ח"ו שריד ופליט משונאיהם של ישראל. היש מקום לבר דעת, לעשות מעשה כזה, הגורם סכנה לקיומו של בית יעקב, אך בשביל יצר של רגש הנקמה? ולא עוד, אלא שמשמע, שיעקב אבינו, בשומעו את דבריהם, הודה להם!

אבל הדבר מתבאר; שהם ראו והבינו את הרושם הרע שיכול להשאר בבנות יעקב, ע"י מעשה שכם, אם יעברו עליו בשתיקה. ומצאו, כי כדאי להעמיד את בית יעקב בסכנה גדולה זו, למען הצל את טהרת בנות ישראל וצניעותו. ומדויק זה ביותר, לפי הגרסא שהביא רש"י ז"ל; אחותינו ב'יוד', שיש בזה מלשון רבים, כלומר; **'הכזונה יעשה את אחיותינו?'** ע"כ, צריכים אנו למחות, את הרושם הרע הזה.

למדים אנו מזה, מה גדול עומק הדין על כל מעשה. ואף תנועה קלה שבנפש האדם. באשר אין שיעור וערך לתוצאות הדברים, הבאים מכל תנועה הנעשית בנפשו של האדם. ומכש"כ, **בנוגע לצד הטוב והמעלה, לפי הכלל של חז"ל; 'מרובה מדה טובה ממדת פורענות' (סוטה' יא).** מה גדול שכרו של האדם, בעד כל התעוררות טובה שבנפשו. כי אין שיעור, כמה גדלות תוכל לפעול על האדם, לשעה ולדורות. איזו מחשבה טובה, או איזו התעוררות נפשית לשמים.

זהו מה שאמרו חז"ל בפ' חלק; 'אפיקורוס, כגון מאן? אמר רב יוסף; "כגון הני דאמרי; מאי אהנו לן רבנן? לדידהו קרו. לדידהו תנו' (סנהדרין' צט). כל היושב ועוסק בתורה, אפילו בחדרי חדרים, הוא יוצר סביבו אויר גן עדן המקיף אותו. וכל סביבתו, מושפעת מאור קדוש זה. וכל שאינו יכול להכיר, בכח השפעה רוחנית זו בעולם, הרי זה אפיקורוס. והנה למדים אנו מזה, עד כמה צריך האדם לדקדק במעשיו ותנועות נפשו, שרישומם גדול מאד. וביחוד, אלה הנמצאים בין הרבים, צריכים להזהר ביותר בפעולותיהם. ולהשתדל הרבה, בתיקון וקשוט המעשים והמדות. ובזה יתקלם עלאה! (**'שעורי דעת' ב שיעור ג**) ■

החלפת שם

שם זה עדין מרחיק את האנשים ממנו ושינה את שמו ל'מודרני'. שם העצם שלו הוא 'ס-מ-א-ל', אלא שמדי כמה זמן הוא מחליף את שמו לפי התקופה. אבל, המשיך המלאך ואמר: "לך קוראים; 'יעקב' ו'ישכאל'". כך יקראו לך מעתה ועד עולם. אף פעם שמך לא יתחלף. עלינו להיות ערים לכך שיצה"ר מחליף שמות. ועיקר תפקידו הוא; להטות את האדם מדרך הישר, דרך התורה והמצוות. ועלינו להשמר ולהזהר מפניו. (תפארת שמשון). ■

אומר ליעקב: "לי אין שם". כלומר; שמו משתנה כל הזמן. פעם קראו לו 'עבודה זרה', אבל כבר שחטו את היצה"ר של ה'עבודה זרה'. אח"כ קראו לו: 'פילוסופיה', אבל גם דבר זה חלף ועבר מן העולם. בהמשך הגיעה תקופה שקראו לו: 'השכלה'. כשנגמרה ה'השכלה', שוב קבל הס"א שם חדש: 'קומיניזם'. (וכמו שאומר הרב אמנון יצחק שליט"א: "פעם קראו לו: ה'ישון', אך רבים פחדו משם זה ובקש לשנות ולרכך את שמו ל'יצר הרע'. ולאחר זמן שראה כי גם

"וישאל יעקב ויאמר הגידה נא שמך ויאמר למה זה תשאל לשמי" ('בראשית' לב ל)

"למה זה תשאל לשמי", אין לנו שם קבוע, משתנין שמותינו לפי מצות עבודת השליחות שאנו משתלחים' (רש"י).

למלאכים אין שם קבוע. לעומת זאת, כאשר המלאך ברח את יעקב, אמר לו: "לא יעקב יאמר עוד שמך פי אם ישכאל" ('שם' כט). רעיון נפלא טמון כאן בפסוק; שרו של עשיו, הסטרא אחרא,

נושא אשה

מחילת עונות בגין מה?

שרצים תלויה לו מאחריו, בשעה שמנהיג אחרים ומשמש להם דוגמא ומופת. אולם, במה זכה ה'נושא אשה', שמוחקים במחי יד כל העבירות שעשה קודם נשואיו? ובעוד הדובר משתהה קמעה במתן תשובתו, התערב חסיד אחד מן המסובים וקרא בבדיחות הדעת: "לדידי, אין כאן שאלה ותמיהה, שהרי פסקו חז"ל; 'יסורים ממרקין כל עונותיו של אדם'" ('ברכות' ה). ■

ספר שמואל; 'ג' מוחלים להם עונותיהם; גר שנתגיר. והעולה לגדולה. והנושא אשה... לכך נקראת "מחלת", שנמחלו עונותיו'. והנה יש מקום לשאול על דברי המדרש כאן; שהרי טבעי הדבר, שמוחלים עונותיו של 'גר שנתגיר', שכן האיש פותח דף חדש בחייו, משעת הגיור ואילך. וכבר אמרו חז"ל; 'גר שנתגיר כקטן שנולד דמי' ('בימות' כא). אף 'העולה לגדולה', ראוי למחילת עונות, שלא תהא קופה של

חבורת חסידים נתכנסה פעם למסיבת 'מלוה מלכה' ושבת פרשת 'וישלה' היתה. לאחר שהמסובים הטיבו לבם במאכל ובמשקה, פתח אחד מזקני החבורה בדברי תורה. ובין השאר אמר: "בסוף פרשת 'וישלה' מספרת לנו התורה, שעשוי נשא לאשה "את פשמת בת ישמעאל אחות נביות" ('בראשית' לו ג). מעיר ע"כ רש"י; 'ולהלן (בסוף פרשת 'תולדות') קורא לה 'מחלת'. מצינו באגדת מדרש

ערב רב

סדר הגאולה

את הרחוב הביתה. והכונה היא; לתקשורת מרעילה ומזהמת, משחיתה עד היסוד. להשגיח על כך, שהבית יהיה מוגן מפני רוחות רעות ומורעות. ושלישית; שכאשר הילדים יצאו, שיהיו הם ויהיו הוריהם, מודעים לסכנות הרחוב. שהם והוריהם יפקחו עין, יזהרו מפתויים ומדוחים. שההורים ידעו לאן הילדים הולכים, עם מי הם מתחברים, באיזו חברה הם מבלים. ותחת איזה פיקוח. והדבר האחרון, שקשור הוא לזה שלפניו במדרש וכן ברבנו בחיי, מצוין פרט נוסף; שדינה 'יצאה מקושטת' ('ב"ר' פ א). ודאי שלא חשבה לשאת חן בעיני אותו נכרי, מתחלחלת היתה לשמע הרעיון. מדוע התקשטה? סתם כך. תכונה נשית. אבל יש לקחת בחשבון, שזו תכונה מושכת אש, תכונה מסוכנת. והתורה ודאי לא רצתה לדבר בגנותה של בת יעקב. אבל ספר הוראות והדרכות היא. ובקשה להסב תשומת לבנו לסכנה, שנפיק ממנה לקח ונצל מכל רע. (הר"י שלום מאיר וולך שליט"א) ■

מי שיעמוד בנסיון האחרון הזה, יתרומם לעתיד למדרגה גבוהה מאד. יעקב אבינו ע"ה, שמטתו היתה שלמה, כל בניו צדיקים גמורים, שבטי קה. יעקב אבינו ומעשה דינה? צרה שכזו, איומה ונוראה. הרי זה מזעזע. איך זה קרה? רבותינו הקדושים מצביעים על גורם שנראה קטן ופעוט ושולי כ"כ: "נמצא דינה" ('בראשית' לד א). היא יצאה לטיול תמים; "לקאות פגנות הארץ". הופעה של זמרה ומחול, כדברי חז"ל ('ילקוט שמעוני' קלד). אז מה קרה, מה כ"כ נורא? 'ר' ברכיה בשם ר' לוי אמר: "לאחד שהיה בידו ליטרא א' של בשר. וכיון שגלה אותה, ירד העוף וחטפה ממנו. כך; "נמצא דינה בת לאה" מיד; "נראה אתה שכם בן חמור" ('בראשית' לד ב) ('ב"ר' פ ה). תשאלו: "האם באנו להטיף שילדינו ישארו בבית ולא יצאו החוצה"? ובכן, נגדיר זאת כך; בראש ובראשונה; עלינו לעשות את הבית למקום שיהיה נעים ונחמד לילדים לשהות בו יותר ויותר. שנית; לא להכניס

בקונטרס הנדפס מהגה' צ' ר' אלחנן וסרמן זצ"ל על 'עקבתא דמשיחא', מביא בשם הגר"א זצ"ל על הכתוב: "וישם את השפחות נאת וילדיהן ראשנה" ('בראשית' לג ב). שכל הפרשה מרמזת על זמן הגאולה העתידה; שבזמן הגאולה יהיו הערב רב המנהיגים. וכמאמרם ז"ל בפרק 'חלק', על 'עקבתא דמשיחא'. והן בבחינת; 'השפחות וילדיהן ראשנה'. "נאת לאה וילדיה אחרנים"; אלו המון בית ישראל, ינהרו אחריהם ויהיו במדרגה שניה. "נאת רחל ונאת יוסף אחרנים"; אלו הת"ח, שבבחינת; 'יוסף', השומרים על הקדושה והצניעות בהקפדה יתירה, שיהיו שפלים ונבזים יותר מכל, במדרגה התחתונה. והנה; נתקיימו דברי הגר"א זצ"ל בזמנינו. וזה מראה בעליל, כי קרובה ישועתנו לבוא, כי כבוד התורה ונושאי דגלה ירד מאד. ואין קולם נשמע. 'השפחות וילדיהן', בזווי עם וריקי מח, נעשו למנהיגי האומה. וע"כ, עלינו להתחזק בכל כחנו, כי הנסיון גדול מאד. וכל

פרשת 'וישלח'

"ואני אתנהלה לאטי... עד אשר אבא אל אדני שעירה"

מי יותר והיכן?

חכמינו ז"ל להציג את שרו של עשיו בשתי דמויות, השונות כ"כ זו מזו? "אולם" המשיך ר' איזיל בחיוד: "לאחר שהכרתי אותך בשיחה הארוכה שקיימנו, נתישבה לי לגמרי התמיהה שהבעתי זה עתה. שכן אני רואה, שבגוף אחד, מצויים זה לצד זה, 'עובד כוכבים' לצד 'תלמיד חכם'. ואין האחד דוחק כלל את רעהו ממקומו".

"וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשיו אחיו ארצה שעיר שדה אדום" (בראשית' לב ד)

'מלאכים ממש' (רש"י)

המשנה אומרת; 'הרחק משכן רע ואל תתחבר לרשע' ('אבות' א ז). כי אפילו האדם המושלם ביותר, בהיותו שרוי במחיצתו של רשע, סופו ללמוד מדרכיו הרעים. לפיכך, חושש היה יעקב לשלוח בני אדם אל עשיו, פן יושפעו ממנו לרעה. ולכן שלח מלאכים. וזהו שאמר הכתוב: **"וישלח יעקב מלאכים"**. ולא בני אדם ממש; **"אל עשיו אחיו"** שהוא אדם רשע. ו"ארצה שעיר שדה אדום", גם המקום הוא מושחת. בשליחות כזו, אין לסמוך אלא על מלאכים בלבד. ('חומת אש')

"עם לכן ארתי" (בראשית' לב ה)

'ותרני' ג מצות שמרתי. ולא למדתי ממעשיו הרעים' (רש"י)
יעקב אבינו התאונן ואמר: "אמנם 'תרי' ג מצות שמרתי, אולם לא למדתי מלבן, לקיים את המצוות במידה כזו של התלהבות ומסירות, כפי שהוא עושה את 'מעשיו הרעים'. (מהר"ם שפירא זצ"ל מלובלין)

"כי יפגשך עשיו אחי וישאלך לאמר למי אתה ואננה תלה ולמי אלה לפניה" (בראשית' לב יח)

נאמר במשנה; 'הסתכל בשלשה דברים ואין אתה בא לידי עבירה; דע

ח"ו, את עם ישראל"? "מטרה נפשעת זו, לא תוגשם לעולם", השיב ה'חפץ חיים' בקול רועם: "צוררים רבים קמו עלינו לכלותינו, אך מעולם לא עלה בידיהם לגזור כליה על עמנו בארצות פזורנו. וכבר מרומז ע"כ בתורה: **"נהנה הפמנה הנשאר לפליטה"** ("בראשית' לב ט). הבין השואל מתשובת ה'חפץ חיים', שאמנם קרובה הסכנה המרחפת על קהילות ישראל באירופה. והוסיף לשאול: "רבנו, באיזה קיבוץ יהודי, יקוים בימינו; **"נהנה הפמנה הנשאר לפליטה"**? "ה'חפץ חיים' הרהר מעט בעינים עצומות ואח"כ אמר: "אף זאת מפורש, בהפטרה לפרשת 'וישלח': **"ויהי ציון תהנה פליטה... ונהנה בית יעקב אש ובית יוסף להקה ובית עשיו לקש ונדלקו בהם נאקלים ולא ינהה שריד לבית עשיו"** ('עובדיה' א יז-יח).

"ויאמר עשיו יש לי רב" (בראשית' לג ט) **"ויאמר יעקב... וכי יש לי כל"** (בראשית' לג י-יא)

אפשר לומר: "כי בשני הפתגמים הללו, הביעו שניהם את השקפותיהם על העוה"ז. עשיו אמר: **"יש לי רב"**, כלומר; אמנם יש לי הרבה, אבל מי שיש לו מנה רוצה מאתים. ויעקב אמר: **"יש לי כל"**, כלומר; לא חסר לי מאומה. עשיו נתן עיניו בממון ובחמדת העולם. ויעקב הסתפק במה שיש לו. ('חפץ חיים')

שנים בגוף אחד

מעשה ברב איזיל חריף מסלונים, שבקר אצלו אחד הרבנים הרפורמים מארצות המערב. החלו השנים משוחחים בדברי תורה, בהלכה ובאגדה. ורבי איזיל התרשם שאורחו הוא ת"ח מובהק, אולם אינו מהדר במצוות. ואף אין בו קורטוב של יראת שמים. אמר ר' איזיל לאורח: **"על הכתוב בפרשת 'וישלח': 'ונאבק איש עמו'"** (בראשית' לב כה) **מצינו בגמרא שתי דעות; 'כעובד כוכבים נדמה לו, או כתלמיד חכם נדמה לו' (חולין' צא).** ולכאורה, יש מקום לתמוה: "כיצד הגיעו

"הצילני נא מיד אחי מיד עשיו" (בראשית' לב יב)

בענין זה אמר פעם ר' יוסף דב סולוביצ'יק מבריסק: "לא רק **"מיד עשיו"** - משונאים גלויים, המטילים אימה ופחד על ישראל, ירא יעקב, אלא גם **"מיד אחי"**, מהושטת יד אח ומהתקרבות יתירה של עשיו ותורתו אל בית יעקב. במקרה הראשון; גופו של יעקב בסכנה. במקרה השני; נשמתו של יעקב בסכנה.

"ויבא יעקב שלם" (בראשית' לג יח)

הגאון ר' משה סופר מפרשבורג, בעל 'חת"ם סופר', מפרש; **"שלם"** ע"פ נוטריקון (ראשי תיבות). שם, לשון, מלבוש. לפי זה, מציין הכתוב כאן בדרך רמז, שחרף ניתוקו הממושך מבית אבותיו ושהייתו בנכר בקרב עובדי אלילים, שמר יעקב בקפדנות על הדברים המיוחדים את משפחתו משאר גויי הארץ. מן הראוי לציין; שה'חת"ם סופר' פעל כל ימיו לצמצום השפעת הסביבה הנכרית, על חיי היהודים באירופה. ובצואתו; הורה לשמור ללא פשרות, על היחוד של עם ישראל בשלשת התחומים הנ"ל, המשמשים תריס בפני טמיעה והתבוללות, האורבות לפתחם של יהודי התפוצות.

"ואני אתנהלה לאטי... עד אשר אבא אל אדני שעירה" (בראשית' לג יד)

'אמר ר' אבהו: "חזרנו על כל המקרא ולא מצאנו, שהלך יעקב אצל עשיו להר שעיר מימיו. אפשר יעקב אימתי היה ומרמה בו?! אלא, אימתי הוא בא אצלו?! לעתיד לבוא. ה"ה"ד: **"נעלו מושעים פהר ציון לשפט את הר עשיו ונהנה לה' המלוכה"** ('עובדיה' א כא).

כשעלה היטלר, צורר היהודים, לשלטון בגרמניה, פנה אחד מראשי הישיבה בראדין אל ה'חפץ חיים' בשאלה: "מה יהא עתה גורל אחינו בני ישראל, נוכח כונת הצורר הגרמני להכחיד,

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

"פי לא יכל לו", שאיננו יכול להתגבר על הצדיק בעצמו, כי אז "ניגע בכף ירכו", הריהו נטפל אל בניו יוצאי ירכו, כדי להכשילם. לפיכך מיד לאחר מכן; "נתצא דינה פת לאה" (שם' לג א). ('מענינה של תורה')

'משל לאתליטוס (מתאבק) שהוא עומד ומתגושש עם בנו של מלך תלה עיניו וראה את המלך עומד על גביו והרפיש עצמו לפניו. הה"ד: "ניקא פי לא יכל לו". א"ר לוי: "ניקא בשכינה" פי לא יכל לו" (ב"ר' עז ג). מכאן יש ללמוד, כי בהתמודדותו כנגד היצה"ר, אף אם כחו חלש ודל, הרי השכינה עמו (כמו שאמרו חז"ל ב'סוכה' נב) ונצחונו מובטח.

"היגדים אשר תנו אלקים את עבדך" ('בראשית' לג ה)

מפרש רבנו אברהם בן הרמב"ם בשם אביו; "תנו", פירושו; מתנת חנם למי שאינו ראוי לה. ויעקב אבינו ברוב ענותנותו, ראה כל ילד שנולד לו כמתנת חנם, דורון מהקב"ה. ■

הרי אפילו מעט מן העבדות חשוב בעיני השי"ת. ('חידושי הרי"ם').

"וינתר יעקב לבדו ויאבק איש עמו" ('בראשית' לב כה)

'ר' שמואל בר נחמני אמר; "כעכו"ם נדמה לו". ור' שמואל בר אחא אמר; "כתלמיד חכם נדמה לו" ('חולין' צא) שני סוגים של יצר הרע הם; יש יצר הרע, שהוא מפתה פשוט את האדם לעבירות, אף כי יודע האדם שהדבר אסור, בכל זאת הוא מפתהו, לבל יתן דעתו על כך. זהו; 'כעכו"ם נדמה לו'. שהוא אומר לו פשוטות: "היה כגוי! מאידך, יש יצר הרע אחר; המתלבש באצטלא של תלמיד חכם ומוכיח לאדם, שהעברה היא בעצם מצוה. וזהו; 'כתלמיד חכם נדמה לו'. ('אבני נזר')

"ניקא פי לא יכל לו ניגע בכף ירכו" ('בראשית' לב כו)

לכשרואה השר של עשיו, היצר הרע,

מאין באת ולאן אתה הולך ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון' ('אבות' ג א). אם שלשת השאלות הללו באות מצד היצר הטוב, הריהן מביאות לידי יראת חטא. ברם, יש אשר היצר הרע, מציג את השאלות הללו בפני האדם, כדי להכניס בו עצבות ודאגות. ומפני זה יש לזוהר מאד. זהו שאמר יעקב: "וישאאלך לאמר". אם ישאלך עשיו: "למי אתה?" 'מאין באת?' 'נאנה תלך?' 'לאן אתה הולך?' 'למקום עפר רמה ותולעה'. "ולמי אלה לפניה?" 'לפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון' על כל מעשיך? כאשר ישאלך עשיו את כל השאלות הללו, כדי להביאך לידי עצבות ודאגה, השב תשיב לו: "לעבדך יעקב" ('שם' יט). אמנם אני עצמי אינני ראוי ולא עושה כלום, אולם שייך אני לכלל ישראל שהוא חשוב עד מאד. וה' מנקה הוא שלוקחה, אפילו מעט עבודה, מנחת עני, יש לה חשיבות רבה בשמים, אם היא באה מתוך מסירות נפש. כדרך שאמרו חכמנו; 'מי דרכו להביא מנחה עני, מעלה אני עליו כאילו הקריב נפשו לפני' ('מנחות' קד). ו"לאדני לעשו", כיון שהעבודה מכוונת כנגד עשיו, כנגד כחו החזק של היצר הרע,

משכיל

ודע מה שתשיב

חיה במאה שעברה, אינה יודעת שבת הכסא כיום בבית פנימה". נזף בו הרב: "שוטה שבעולם. כשיש מערכת ביוב ומערכת אוורור, יכול בית הכסא להיות בבית. אבל בלעדיהם, הופך הבית לדיר חזירים". והנמשל ברור; לרמב"ם היתה 'מערכת ביוב ואורור', 'מערכת סינון ובקרה', לכן לא הזיקו לו הידיעות הכלליות. אבל כשאין כזו מערכת, הופך מוחך לדיר חזירים. (הר' שלום מאיר וולך שליט"א) ■

קז). תמה: "כמה מוזר. בית הכסא ליד השלחן? והלא בחצר הם, בירכתיה?" צחקו עליו כולם: "היכן חי הוא, במאה שעברה. בדירות החדשות, בית הכסא בבית". השתאה לדבריהם: "הנה כי כן, העולם התקדם והוא נותר מאחור!" חזר לבקתתו והקים מחיצות בסמוך לשלחנו, חפר חפירה באדמה והכריז: "מעכשיו, לא יוצאים עוד אל החצר". כעבור שבוע, נקרא אל הרב; אשתו הגישה תביעת גירושין. התקומם: "היא

מעשה במשכיל אחד, שהשקיע ראשו ורובו בספרי מחקר ומינות, לקיים; 'ודע מה שתשיב' ('אבות' ב יד). ותלה עצמו באילן גדול, רבנו הרמב"ם ז"ל. אמרו לו: "נמשול לך משל, למה הדבר דומה; מעשה בעני מרוד שהתגורר בבקתה דלה. השתף בשיעורי תורה. ושמע את הרב מצטט דברי חז"ל: "פרוף אפה פציר" ('דברים' כה ג) שיהא בית הכסא סמוך לשלחנך' ('בבא מציעא'

להזמנת הרב אסנון יצחק שליט"א
לאזור מגוריו או לכולל אברכים (לכולל בשעות הבוקר)
יהונתן 050-6788867

מהיכן תצא ההלוייה?

מרא דאתרא', הגרא"מ. והשופט פנה אליו בשאלה: "מדוע קבעתם להתחיל את מסע ההלוייה מביתו של התובע? הרי הוא אינו קשור לנפטר כלל?"

ר' אלעזר משה, ידע שזו תהיה השאלה הצפויה. והגיע לבית המשפט עם גמרא ישנה של מסכת 'שבת'. הוא פנה אל השופט ואמר: "כבוד השופט, בודאי הנך יודע, שהעם היהודי הוא עם עתיק מאד". בודאי הנך מתפעל ושואל: "כיצד שרד העם הקטן הזה, למרות כל הרדיפות וההשמדות שעברו עליו? ובכן, כבוד השופט, דע לך, שכל מה ששרדנו עד היום, הוא בזכות שיש בידנו ספרים קדושים ועתיקים, שהפקיד בידנו בורא העולם. והם אומרים לנו, איך להתנהג. בקיימנו את האמור בהם, אנו זוכים להישרד. ואילו בשעה שאנו חורגים מהנאמר בהם, אנו מתים ואובדים, ח"ו. הנה בידי ספר שנכתב לפני כאלפים שנה, שם מבואר; ש'בחורי ישראל מתים, בעון חוסר צניעות'. א"כ, אמונתנו היא; שהתובע הזה, העומד לפניך, הוא 'הרוצח' של כל הצעירים שנפטרו בקהילתנו.

אצלו בבית, הולכים באופן מכשיל, באופן שגורם לניבול פה. א"כ, אין קרוב אל החלל יותר ממנו. והכי מתאים היה להתחיל את מסע ההלוייה מפתח ביתו, בתקוה שהדברים יכנסו ללבו ויחזור בו".

השופט, הוקסם מהופעתו ודבורו של ר' אלעזר משה, הוא פנה אל ידידו התובע. ואמר: "הלא יהודי אתה, תורת היהודים מחייבת גם אותך. א"כ, צודקים הם בטענותם, אתה אשם בכל האסונות שלכם. והקהילה נקיה מכל אשמה". ('עולמות של טוהר'). ■

היו שבורים ורצוצים, קראו לו: "קרובן צבור", שמת באשמת הקהילה, על שלא מחתה באותה משפחה.

'ועד הקהילה' שלחו להודיע לכל בתי היהודים, שיבואו ליד ביתו של אותו פוחז המקורב לשלטונות, כי ההלוייה תצא משם. בהגיע מועד ההלוייה, התמלאו הרחובות בסביבות הבית, אנשים נשים וטף. גם מיטת הנפטר הובאה לשם. ההספדים נמשכו שעה ארוכה. המספידים זעקו כאריות, על העונש הנורא של סילוק השכינה והחטאת הרבים, שקיים בכל רגע ורגע של הופעה בבגדים לא צנועים.

אחרון המספידים היה רב העיר פינסק, מגדולי הדור; הגאון ר' אלעזר משה הלוי הורביץ זצ"ל, אשר חדושו מודפסים בסוף ש"ס וילנא. הוא בכה ללא הפוגה. הוא בכה ללא הפוגה וזעק, כשהוא מביאים מחלות ומגפות, חוסר צניעות הוא סכנה להמשך קיום כלל ישראל. יהודים, רחמו על עצמכם. רחמו על עתיד ילדכם, יש מצות; "הוכַח תוכיח" ('ויקרא' יט יז), יש מצות; "ובערת הַרְעָה מִקִּרְבְּךָ" ('דברים' יג ו), יהודים, עשו כפי יכולתכם".

ההתעוררות היתה עצומה. לאחר ההספדים, אמרו פרקי תהלים בקולי קולות, אשר המסו את הלבבות. ומסע ההלוייה יצא לדרכו, לבית העלמין. חששותיהם של ועד הקהילה התמשמו, ראש הקהילה היא יצא מביתו מיד לאחר ההלוייה. ותבע את הקהילה למשפט. למחרת הגיע צו מבית המשפט המקומי, הידוע בשנתאור ליהודים, כי עליהם לבוא תיכף ומיד. לדוכן הנאשמים עלה, לא פחות מאשר

ספר מרן הגרא"מ שך זצ"ל, מעשה נורא שארע בעיר פינסק; בתקופה מסוימת, החלו לפתע צרות, צעירים אחדים נפטרו בזה אחר זה. הקהילה היתה מזועזעת ומפוחזת, מגזרת שמים המתוחה. ומי יודע מי יהיה ח"ו הבא בתור?

כנסו אסיפת חרום בבית הכנסת הגדול, לעשות חשבון נפש נוקב. ולבדוק כמקובל, את מצב הצניעות בעיר. לאחר בדיקה קלה, הרימו כולם אצבע מאשימה לעבר משפחה אחת בקהילה, שהשייכים אליה הולכים בחוסר צניעות בולט. האסיפה הגדולה התפזרה וועד הקהילה נשאר לטכס עצה, כדי לתקן את המעוות. הועלה רעיון; להפגין מול חלון ביתם ולזעוק בפניהם את זעקת הצניעות, כדי שידעו, שהם אשמים בכל הצרות.

אך כמה מחברי ועד הקהילה, שהכירו את ראש המשפחה, פסלו מיד את הרעיון, בטענה, שהלה מקורב לשלטונות. ואם נכריז בפניו שחוסר צניעות משפחתו, הוא הגורם לכל הצרות, יתכן ויבוא לנקום את בזיונו. ובכך יסכן את חיי הקהילה כולה. לבסוף, נתקבלה הצעה אחרת, שלעת עתה רק נתחזק במחננו בנושא הצניעות, לנקות כל מה שנדבק בנו מראיית אותה משפחה המזלזלת בצניעות. כל אב יעשה בדק בית ויזהיר לא ללמוד ממעשי משפחה זו. אולם, אם מידת הדין תמשיך להכות בנו ויתפס עוד אחד, אז, כאות מחאה, נתחיל את מסע ההלוייה, מבית אותה משפחה נגועה, הם כבר יבינו את הרמז. והנה, כבר ביום המחרת, נפוצה שוב שמועה נוראה, על בחור צעיר מיהודי פינסק, שמת באופן פתאומי. האנשים

שבת נופש ופיוט
 עם "אוצרות חיים"
פרשת מקץ הנוכה
 בתאריכים כו'-כח' כסלו 12.11-24.12 מיום ה' עד מוצ"ש
 אפשרות לשישי שבת בלבד
במלון חופית נהריה
 גלאט כשר, משגיח צמוד
 מספר המקומות מוגבל!
 הרצאות מרתקות, פעילויות לילדים עונג שבת עם כיבוד עשיר
 הפייטן **שהר לוי** הי"ו
 הרב **ישראל נח ברגר** שליט"א
לפרטים: 03-6880091 / 050-3131740/1

הרב זכריה יצחק שליט"א
 כל הדיסקים של
 קריאה בתימנית: תהילים,
 פרשיות השבוע ועוד
 ב-10 ש"ח בלבד שמע/MP3
 ניתן להשיג במשרדי 'שופר'
03-6777779

מכל הארץ משתתפים בכל בקר בשעורו של הרב אמנון יצחק שליט"א בבית כנסת 'ביע אומר' של הרב יגאל כהן שליט"א רחוב עוזיאל 41 ב"ב השעור ב-4:30 עד 5:30 ביחובת הלבבות 'שער הבטחון'. ולאחר עכן תפילה בהגן החמה עם הרב שליט"א שדור ישיר בכל בוקר באתר 'שופר' www.shofar.tv

לואי"ח כפלים
לילה ראשון חינם
לילה שני 500 ש"ח לזוג
אפשרות לילה אחד

נופש חנוכה במלון "יפה נוף ערד" ***

עם הרב אמנון יצחק שליט"א

מיום ראשון עד יום רביעי 1,500 ש"ח לזוג בלבד! 3 לילות 4 ימים

כ"ט כסלו-ב' עבת 25-28/12/11

פנסיון מלא, הרצאות, בריכה, פעילות לילדים

מדי ערב שמחת חנוכה עם הזמרים הכשרים אהרון ועזריאל כהן

רישום בטלפון 03-6777779

טיול לקברי הצדיקים
עם הרב אמנון יצחק שליט"א

ביום שלישי י"ז כסלו 13/12/11

מירון - קבר רשב"י

עבריה - רמב"ם, ר' מאיר בעל הנס

14:00 ארוחת צהרים - במלון 'המצודה' בעבריה

15:15 תפילת מנחה

15:30 הרצאת הרב אמנון יצחק שליט"א

יציאה מנקודות האיסוף בטעה 7:30 בדיוק!

זכאי
"ימי כפלים" חינם!
"ימי כפלים" 50% הנחה

בני ברק - רח' מתתיהו 10

ירושלים - 'בניני האומה'

הישיבה בהפרדה מלאה!

ההרשמה ב'שופר' רח' מתתיהו 10 בני ברק

בין השעות 09:00-15:30

03-6777779

✓ עבודות בובקט ועוד... ✓ פיגוי פסולת

ברזל ✓ פרוקי מבנים ✓ כל סוגי ההריסות

✓ הובלות קטנות ✓ מפנה מוצרי השמל בחינם

שירות אדיב ומקצועי 24 שעות ביממה בכל הארץ

יעקב 054-7341447

בס"ד

'מעוז צור ישועתי'

בעזרת ה' ארגון 'שופר' מזמין

את כל פעיליו וידידיו מכל רחבי הארץ

לשמחת חנוכה

עם הרב אמנון יצחק שליט"א

את הערב ינעימו זמרים כשרים ביניהם:

ארז יחיאל, אהרון כהן, יצחק אבוהב

כמוצאי שבת פרשת 'מקץ' גר חמישי של חנוכה

כח' כסלו 11/דצמ' 24 בשעה 20:00

באולמי 'ארמונות חן' המפוארים

'כיבוד קל' במקום כניסה חופשית

הכניסה לגברים בלבד

לצבור הרחב סופ"ש ששי שבת במלון 'המצודה' בטבריה

עם הרב **אמנון יצחק** שליט"א

הארוח על בסיס פנסיון מלא.
הרצאות לגברים ונשים.
ופעילות לילדים.

לזכאי ח"י כ"ת ומ"ח כפליים פרטים בטל' 03-6777779

בתאריכים:

שבת פרשת ויקרא 23/03/2012 כט' אדר-א' ניסן התשע"ב
שבת פרשת קרח 22/06/2012 ב'ג' תמוז התשע"ב
שבת פרשת פנחס 13/07/2012 כג' כד' תמוז התשע"ב
שבת פרשת שופטים 24/08/2012 ו'ז' אלול התשע"ב
שבת פרשת כי תבוא 07/09/2012 כ' כ"א' אלול התשע"ב

טיולים לקברי צדיקים

עם הרב **אמנון יצחק** שליט"א
בתאריכים:

יום שלישי 13/12/2011
יום שלישי 13/03/2012
יום שלישי 22/05/2012
יום שלישי 17/07/2012
יום שלישי 21/08/2012

לפרטים 'שופר' רח' מתתיהו 10 בני ברק, טל' 03-6777779

טיול לקברי הצדיקים עם הרב **אמנון יצחק** שליט"א

ביום שלישי י"ז כסלו 13/12/11

מירון - קבר רשב"י

טבריה - רמב"ם, ר' מאיר בעל הנס

14:00 ארוחת צהרים - במלון 'המצודה' בטבריה

15:15 תפילת מנחה

15:30 הרצאת הרב **אמנון יצחק** שליט"א

יציאה מנקודות האיסוף בטעה 7:30 בדיוק!

בני ברק - רח' מתתיהו 10

ירושלים - בניני האומה'

הישיבה בהפרדה מלאה!

ההרשמה בשופר' רח' מתתיהו 10 בני ברק בין השעות 09:00-15:30

03-6777779

זכאי
"כח כפליים" חינם!
"חי כפליים" 50% הנחה